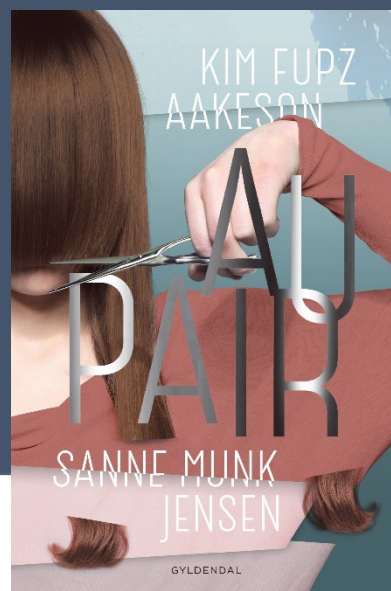

Litteraturlguide fra Gyldendal

Au pair

Af Sanne Munk Jensen og Kim Fupz Aakeson

Indledning

I litteraturlguiden til *Au pair* kan du finde inspiration til, hvordan du sammen med dine elever kan arbejde med værket i danskundervisningen. Guiden rummer en række konkrete undervisningsforslag, som du kan tage og bruge, som de er, eller vælge at bygge videre på.

Målgruppe

9.-10. klasse

Forfatter

Sanne Paustian Billesbølle

Om værket

"Og som sagt, du får kost og logi og 4500 om måneden, og vi vil også godt betale togbilletten, så du kan komme hjem sådan en gang om måneden. Ish. Til dine forældre og Merete og dem." Jeg nikkede og mumlede tak. Hun rakte hånden frem. "Har vi en aftale?" Jeg tænkte på mig selv i den bil, i det værelse, i det hus, i det køkken, med dem, herovre. Kæft mand. Jeg ville have gjort det gratis.

Der er langt fra Ribe til Hellerup, og Irenes job som au pair for en rig familie kommer til at vende op og ned på hendes liv. Hun får oplevelser, hun aldrig havde drømt om, og et kig ind i en tilværelse, der måske er det, hun altid har drømt om. Men drømmen har en pris, og inden længe bliver Irene nødt til at træffe et svært valg, som vil ændre hendes fremtid.

1

Udover at være medrivende læsning er *Au pair* en velegnet og oplagt roman i folkeskolens ældste klasser. Central er hovedpersonen Irenes udvikling og proces hen imod at finde sig selv, men værket behandler også en lang række andre relevante temaer såsom klasseforskelle, fordomme, krænkelser, privilegieblindhed, kærlighed, drømme, forventninger, livsvilkår, kulturforskelle, selvfremsstilling og facader.

Au pair formidler et budskab om at møde andre mennesker med åbenhed og uden fordomme og at turde at mærke efter og være sig selv. *Au pair* er med andre ord en moderne udviklingsroman og grundfortælling, der helt naturligt kan blive en del af danskfagets pensum de næste mange år.

Om forfatterne

Kim Fupz Aakeson og Sanne Munk Jensen er en helt ny forfatterkonstellation. Men hverken Sanne Munk Jensen eller Kim Fupz Aakeson er nye i at mestre ungdomsromanen. Tværtimod. Begge har de bidraget med en lang række fængslende bøger til og om unge, der alle har fundet frem til klasseværelset.

Kim Fupz Aakeson, født 1958 i København, er uddannet manuskriptforfatter fra Den Danske Filmskole. Siden han debuterede som børnebogsforfatter i 1984 med *Hvem vover at vække guderne*, har han udgivet en lang række bøger og prisvindende filmmanuskripter og er ikke mindst kendt for sit store bidrag til børne- og ungdomslitteraturen – bl.a. serien om Vitello.

Især humoren og ironien er kendetegnende for Kim Fupz Aakesons forfatterskab og præger hans tekster til både børn og voksne. Selvom hans bøger ofte har et socialrealistisk præg og gerne behandler svære emner som ensomhed, sygdom, død, vold og alkoholisme, er det altid balanceret med det sjove og lune, så det sjældent bliver alt for trist eller alvorligt.

Om det at opsøge grænserne har han selv udtalt: *"Danmark er et fantastisk sted at arbejde. Det er meget sjældent, man møder børnebøger fra udlandet, man kan være uenig i. Der har vi en frihed i Danmark, som jeg har benyttet mig af. Når man skriver inden for den her*

genre, vil der nok være noget, der er for alvorligt til de fleste. Alle bøger er ikke for alle. Diversiteten i vores børnekultur er super vigtig”.

Sanne Munk Jensen, født 1979 i Skagen, er uddannet cand.mag. i Medievidenskab og Nordisk sprog og litteratur. Hun debuterede i 2002 med ungdomsromanen *Nærmest hinanden* og fik sit gennembrud med *En dag skinner solen også på en hunds røv* i 2007.

Hendes bøger er præget af en rå, humoristisk tone – i et dynamisk og direkte sprog, som også er kendetegnende for den ungdomsgeneration, de beskriver. Med en blanding af slang, selvopfundne udtryk og høj energi afspejler sproget en tid i livet præget af frihed, forvirring og forandringer. Gennemgående temaer for forfatterskabet er bl.a. identitet, ensomhed og det at føle sig anderledes.

Sanne Munk Jensen har skrevet flere af sine romaner sammen med forfatterkollegaer. I 2014 udgav hun med Glenn Ringtved romanen *Dig og mig ved daggry*, for hvilken de modtog Kulturministeriets Forfatterpris for børne- og ungdomsbøger. Hun er desuden kendt for sit makkerskab med Sarah Engell. De har sammen skrevet den populære *Tag gaden tilbage* fra 2019, hvor der er en efterfølger på vej i 2022. Om samarbejdet med Kim Fupz Aakeson omkring *Au pair* skriver hun selv, at *”faktisk er den nok en af de sjoveste bøger, jeg har (været med til) at skrive...”*

Kilder

forfatterweb.dk/oversigt/aakeson00

forfatterweb.dk/oversigt/zmunkjensen00

sannemunkjensen.dk/au-pair-ny-roman-med-kim-fupz-aakeson/

Klip til hemmelig kæreste: Om læseprocessen

At læse *Au pair* er en flydende proces, hvor den ene side tager den anden. Romanen har et engagerende sprog og et medrivende plot, og derfor er det oplagt at lade eleverne læse den selv i eget tempo, men inden for en given tidsramme, så der kommer fokus på oplevelsen og fordybelsen.

Sørg for at skabe gode rammer i klassen, hvor der er ro og plads til, at eleverne kan læse romanen på den måde, der passer dem bedst. Måske er det liggende på gulvet, måske er det med musik i ørene eller isoleret i et skab. En anden mulighed er at vælge en mere bevidst, støttende og kvalificerende læseproces, som kan bidrage til at åbne teksten.

Individuelle fokusområder

I romanen er der mange lag og flere sideløbende temaer. For både at skabe et overblik og fokusere elevens læsning kan eleverne tildeles forskellige fokusområder eller temaer, som de skal observere i læseprocessen. Det kan fx være:

- Kastanjes barndom
- Mie som forælder
- Rosas livsvalg
- Irenes forældres holdning til Hellerup
- Relationen til søsteren Merete
- Thors adfærd
- Irenes forhold til veninderne i Jylland
- Ludvigs ungdomsliv
- Irenes relation til Kastanje
- Irenes forhold til de andre au pair-piger
- Irenes forhold til de nye veninder i Hellerup
- Skildringen af klassesamfundet

Når hele klassen har læst romanen færdig, kan der videndeles, så alle får indblik i hinandens observationer. Dette kan skabe et kvalificeret afsæt for analyse- og fortolkningsarbejdet.

“Whoisit”?

Læsningen kan også motiveres ved at bruge romanens indlagte “whodunit”-element, som her måske snarere er et “whoisit”-element. Romanens komposition består af to spor. Der er det bærende spor, som breder fortællingen ud ved at trevle alle de begivenheder op, der leder hen mod Irenes livsafklaring, samt det, vi kan kalde nutidsporet.

Nutidssporet er skrevet i kursiv og i anden person ental. Her finder vi ud af, at Irene har fundet kærligheden, og teksten henvender sig direkte til den udkårne. Men vi ved ikke, hvem det er. Langsomt lægges der flere og flere spor ud, som peger først på den ene og

så på den anden, parallelt med at handlingen udfolder sig i hovedsporet. Dette skaber en spænding og giver næring til læserens begær efter at vide mere.

Denne drivkraft kan dyrkes ved at indlægge stop efter hvert nutidsspor, hvor eleven gætter på, hvem Irenes kærlighed kan være. Et tvist, som (måske) leger med læserens forventning, er det faktum, at Irenes udkårne viser sig at være en pige. Indtil da har Irene, så vidt vi ved, kun været sammen med fyre. Den opmærksomme læser vil dog bemærke undervejs, at Irenes oplevelser med det mandlige køn fremstilles som værende utilfredsstillende, hvilket underbygger fortællingen om hendes vej hen imod forelskelsen i en pige.

Sansebaseret læseoplevelse

En tredje mulighed er at skabe en mere sansebaseret læseoplevelse. Herunder kan du se tre forslag til, hvordan det konkret kan gøres.

Rummet

Forbered klasserummet, så eleverne får en sanseoplevelse, når de træder ind.

- Det kan være, at der spilles et stykke musik, som optræder i bogen. Fx *Blur* af MØ.
- Anbring genstande, der optræder i bogen, som man kan se og mærke på – fx en (frisør)saks, et glasskår, spaghetti (fuldkorn!), en paryk, en kuffert, et foto af et lille barn, et indkøbsnet (gerne med Irma-pigen), en flaske vin, en serviet etc.
- På klassens smartboard kan der køre en YouTube-video med en opskrift på spaghetti bolognese.
- Hvis du ønsker at gå endnu længere, kan der laves en portion spaghetti med kødsauce, så der dufter i klassen. Og måske skal der også smages.

Musik

Flere steder i romanen er der musikalske referencer. Lad eleverne lave en spilleliste på deres mobiltelefoner, som de kan høre undervejs i læsningen, hvor det er aktuelt.

Musiknumre i *Au pair*:

- *Blur*, MØ (s. 64)
- *You spin me around*, Dead or Alive (s. 76)
- *Angels*, Robbie Williams (s. 121)
- *Halo*, Beyonce (s. 122)
- *Love is in the air*, Paul Young (s. 122)

Brug hænderne

Hver elev har en klump ler eller modellervoks. Efter læsningen af hvert kapitel skal de forme en figur, som de synes, siger noget særligt om kapitlet. Det kan være en person, en genstand eller måske en form, der udtrykker en særlig stemning.

Det kan også være, at eleverne vil tegne eller male hvert kapitel. Det kan fx gøres ved at tegne en linje, der går op og ned som en spændingskurve, eller som hakker, hvis noget går galt. Måske er den brudt et sted, måske møder den en forhindring etc. Det kan også være forskellige former eller farver, der udtrykker stemninger, følelser og handling.

Hvis det skal være mere håndgribeligt, kan hvert kapitel også udtrykkes med emojis.

”Alle au pairs er fra Filippinerne”: Om forforståelse

Arbejdet med forforståelsen foregår, før bogen læses.

Udsagnsdiskussion

En måde at angribe bogen på, inden den er læst, kan være ved at sætte fokus på titlen og fænomenet ”au pairs”. Elevernes kendskab til dette kan være meget forskelligartet, så for at åbne op for og nuancere de forskellige holdninger kan en diskussion faciliteres på følgende måde:

- Start med at inddele klasserummet i to – fx med en kridtstreg på gulvet. På den ene halvdel skrives der ”enig” og på den anden ”uenig”.
- Læreren læser nu en række udsagn op ét ad gangen, som eleverne skal tage stilling til. Eleverne udtrykker deres stillingtagen ved fysisk at placere sig i den del af rummet, som svarer til enten ”enig” eller ”uenig”.
- Når alle elever har placeret sig, diskuteres udsagnet fælles i klassen. Diskussion og refleksion er vigtigt for at få nuanceret udsagnene.

Udsagnene skal udtrykke en holdning, en påstand eller en fordom om at være au pair. Udsagnene kan være forberedt af eleverne selv, være skrevet af læreren eller en kombination af begge dele.

Forslag til udsagn som primært er baseret på fordomme:

- "Alle nord for København har en au pair."
- "Det er normalt, at en au pair har en affære med faderen i familien."
- "Au pair-familier behandler deres au pairs dårligt."
- "Det er mærkeligt at være au pair, når man er en ung pige fra Danmark."
- "Børn i au pair-familier er bedre til filippinsk end dansk."
- "Au pairs forlader deres egne børn for at passe andres."
- "Børn i au pair-familier bliver ofte svigtet af deres forældre."

Afslutningsvis læses først bogens bagside og dernæst citatet på bogens bagerste flap højt i klassen. Tal sammen om, hvilken forventning I får som læsere til hovedpersonens oplevelser som au pair.

Diskussionen kan eventuelt tages op igen, når bogen er læst. Øvelsen kan også laves igen, så eleverne kan undersøge, om de har rykket sig, er blevet klogere eller har fået flere nuancer ind i deres forståelse og holdninger.

Identitetsdigt

På mange måder er det at være au pair i højere grad rammen for fortællingen og iscenesættelsen af en lang række andre temaer, end det er et hovedtema i sig selv. Et andet tema, der kan tages op i arbejdet med forforståelsen, er den tomhed og forvirring, der kan opstå, når du som ung er færdig med skolen og skal til at tage stilling til, hvilken retning dit liv skal tage. Hovedpersonen Irene står netop i dette vadedsted, og det er et motiv, der er gennemgående for romanen.

En kreativ tilgang til at åbne op for de mange muligheder, der er i livet, kan være ved at lave et Google-identitetsdigt. I denne sammenhæng foregår det ved, at eleverne åbner Google og søger på "jeg vil være..." + et tilfældigt begyndelsesbogstav. Ved denne handling vil Google komme med en række forslag, som skal danne udgangspunkt for digtet. Se eksempler herunder:

- Q jeg vil være k|
- Q jeg vil være kalif i stedet for kaliffen
 - Q jeg vil være kalif
 - Q jeg vil være kunstner
 - Q jeg vil være kok
 - Q jeg vil være katolik
 - Q jeg vil være konsulent
 - Q jeg vil være kørelærer
 - Q jeg vil være din kat
 - Q jeg vil være din kæreste giv mig lov
 - Q jeg vil ikke være kærester

Rapporter upassende forslag

- Q jeg vil være m|
- Q jeg vil være model
 - jeg vil være millionær
Hvem vil være millionær? — Tv-program
 - Q jeg vil være med i en film
 - Q jeg vil være med i en julekalender
 - Q jeg vil være med i paradise hotel
 - Q jeg vil være med i en serie
 - Q jeg vil være model 14 år
 - Q jeg vil være mor
 - Q jeg vil være fodboldstjerne medvirkende
 - Q jeg vil være sammen med ham hele tiden

Rapporter upassende forslag

Digtet udformes ved at vælge en eller flere sætninger blandt forslagene, som der efterfølgende skrives videre på. Eleverne må gerne prøve sig frem med flere forskellige begyndelsesbogstaver, indtil de finder sætninger, der inspirerer dem. Man kan også gøre det modsatte og vælge, at det er et benspænd, at der *skal* vælges sætninger fra den første søgning.

Omslagsdigt

En klassiker inden for hovedværkslæsning i danskfaget er at se på bogens forside, før der læses. Hvis eleverne har den fysiske bog til rådighed, kan de folde omslaget ud, så hele omslaget er synligt.

Eleverne skal dernæst tømme billedet for ord. De skal ikke vælge de ord, der allerede står som tekst, men fokusere på det visuelle udtryk. De må gerne forholde sig til ordenes grafiske opsætning – fx den glitrende sølvskrift og at forfatternavnene er klippet over. De skal også se bort fra forfatterportrættet i denne sammenhæng.

Eleverne skal skrive alle de ord ned, de kan finde på billedet. Det behøver ikke kun at være substantiver, men kan også være ord som "afklippet" eller "afskåret". De må også gerne finde synonymer for samme ting fx "dør" og "indgang". Så mange ord som muligt noteres.

Ordene kan bruges i forskellige meddigtende opgaver. Fx kan eleverne lave et digt med titlen "Hvad kan jeg blive?", hvor udvalgte ord bringes i spil. De kan også pusle med ordene, så de laver et digt KUN med brug af de ord, de har fundet. Digtet behøver ikke nødvendigvis at give mening, men den intuitive og legende tilgang kan åbne op for nye indtryk og erkendelser. Der må gerne være plads til undren og skævhed.

Når livet kører i flere spor: Om komposition

Som nævnt i afsnittet omkring læseprocessen udfoldes Irenes fortælling i to spor. Nutidsporet, som er skrevet i kursiv, skaber suspense og spinder tråde til handlingen, som udfolder sig i hovedsporet. Spændingen er bygget op omkring, hvem Irene har forelsket sig i, som først afsløres til sidst.

Der er flere måder, kompositionen kan undersøges på. Dette gøres for at få overblik over handlingen, og de begivenheder der udspiller sig, samt for at skabe forståelse for, hvordan kompositionen som virkemiddel påvirker læseoplevelsen.

Saml nutidssporet

Tag alle tekstbidderne i kursiv, og saml dem til én sammenhængende tekst. Læs den kursive tekst i sin helhed, og tal dernæst om spørgsmålene herunder. Du kan eventuelt vælge at læse alle kursivdelene højt i klassen direkte fra bogen.

- Kan vi forstå handlingen uden det andet spor?
- Kan teksten fungere som selvstændig tekst?
- Hvordan adskiller teksten sig fra resten af romanen?
- Hvorfor er den skrevet i anden person – direkte henvendt til et "du"?
- Lægges der vildspor ud undervejs?
- Lægges der spor ud undervejs?
- Hvordan tror I romanen ville være uden nutidssporet? Hvilken funktion har dette spor?

Visuel kapiteloversigt

For at få overblik over handling og komposition kan klassen lave en fælles visuel kapiteloversigt. Romanen har ikke nummererede kapitler, så første opgave for eleverne er at få inddelt den i kapitler/hovedafsnit. Giv gerne hvert afsnit et nummer og angiv sidetal. Lav et skilt med hvert kapitel, og hæng dem op i rækkefølge et passende sted i klassen med plads til at tilføje elementer under hvert kapitel.

Dernæst skrives der stikord, citater og spor fra bogen eller laves små tegninger under hvert kapitel. Hvis eleverne har taget noter undervejs, kan de bruges her. Kapitlerne kan fordeles mellem eleverne, så de i grupper har ansvaret for nogle enkelte afsnit. Til sidst kan hele det visuelle overblik gennemgås fælles i klassen, hvor der kan tilføjes og drøftes undervejs.

Emoji-resume

"Jeg lå længe og gloede på det billede, det var, som om det var en anden pige i et helt andet liv. Fuck det, tænkte jeg, af sted på Snap, de skal sgu se det ovre i Aarhus, så kan de lige overveje, om jeg er positiv nok.

De var hurtige, et par minutter efter skrev Filippa WTF?! og en serie af frække emojis, taco, fersken, tunge, vand, Josse skrev girls just wanna have fun" (s. 84).

I dette citat demonstreres, hvordan emojis kan bruges som kommunikation og fortælling. Eleverne kan undervejs i læsningen, eller under udførelsen af kapiteloversigten, genfortælle handlingen fra de enkelte afsnit/kapitler med emojis. Det er også muligt, at eleven selv udvælger et enkelt afsnit, der skal resumeres med emojis.

"Kan man ikke hive en pik frem ovre i Jylland, uden at folk tror, man vil have et blowjob?": Om fordomme

Hovedpersonen Irene er fra Jylland. Nogle vil måske endda sige, at hun er fra Ribe. At sende pigen fra Ribe til Hellerup giver anledning til nogle kultursammenstød, hvor forskellige fordomme bliver luftet om henholdsvis "jyder" og "københavnere". Eleverne kan tilgå arbejdet med fordomme på flere måder.

Fordomsjagt

Lad eleverne gå på fordomsjagt i teksten. Dette kan gøres, mens der læses, eller det kan gøres, efter de har læst. Hvis det gøres, efter de har læst, kan der vælges et uddrag. Det kunne fx være den sekvens, hvor Irene er i byen med Ludvig og hans venner (s. 71-78). Eleverne skal finde steder i teksten, hvor der optræder fordomme, som de enten markerer eller noterer ned. Deres fund deles i klassen, hvor det drøftes, hvorfor fordomme opstår, hvad vi kan bruge dem til, og hvad der kan være u hensigtsmæssigt eller direkte skadeligt ved at have dem. Diskuter også, hvilken betydning de har i romanen.

Starter pack memes

Lad eleverne lave såkaldte "starter packs". Starter packs er en genre inden for memes, hvor der vælges en persontype – fx en specifik befolkningsgruppe. Med en mosaik af ord og billeder laves et board over, hvad det kræves for at tilhøre lige præcis denne type. I denne form for starter pack memes sættes to typer op over for hinanden – fx jyder versus

københavnere. Til hver type skal eleverne, med afsæt i romanens univers, finde genstande, tøj, sprog, interesser, musik, tv-programmer, mad, drikke, interiør, citater mv., som de synes er karakteristisk for de respektive typer.

Til denne opgave kan der vælges duellanter. Fx københavnere versus jyder, au pairs fra Filippinerne versus en dansk au pair, København versus Hellerup, Hellerup versus Jylland. De forskellige memes kan blive delt i klassen enten ved ophængning eller digitalt. Det er vigtigt, at arbejdet med memes følges op med en drøftelse af fordomme, så øvelsen ikke ender med at reproducere stereotype forestillinger, men i stedet nuancerer og afmonterer dem.

Genskab et kulturmøde

En tredje mulighed er at lade eleverne remediere et kulturmøde. På s. 132-137 skildres mødet mellem Irenes jyske familie og au pair-familien fra Hellerup. Dette møde kan eleverne genskabe i et nyt medie. De kan fx spille det som teater, lave en dans eller dramatisere det uden dialog, men til musik. De kan også lave tre mennesketableauer, hvor de bruger sig selv. Det foregår ved, at de i grupper laver opsætninger, hvor de står stille i en bestemt positur, som de holder, før de ledes hen til en anden og så en tredje stillestående positur. Tableauet skal afspejle handlingen og de forskellige figurers relationer. Tænk også over overgangene mellem de tre positurer.

Klip en hæl og hug en tå: Om hovedpersonens udvikling og identitet

Værkets helt centrale tema er hovedpersonen Irenes udvikling. Hun står i en fase i sit liv, hvor hun skal finde ud af, hvem hun er, og hvad hun vil. Både på det personlige og på det professionelle plan. Hun kan godt lide at klippe hår, men vil hun være frisør i Jylland? Hun vil gerne have en kæreste, men hun synes ikke rigtigt, at fyrene siger hende noget. Som så mange andre unge i denne livsfase, famler hun desillusioneret rundt og lader sig styre af andres forventninger i stedet for at lytte til sig selv og mærke efter, hvad hun egentlig selv vil.

Der er stor forskel på den Irene, vi møder til at starte med, og den Irene, vi forlader ved romanens afslutning. I starten er Irene en person, der i høj grad gør, hvad andre beder hende om. Derfor er det også interessant, at hun bliver au pair, som er et job, der

overvejende består i at gøre, hvad andre siger. På den måde bliver titlen "Au pair" ikke blot en jobbeskrivelse, men en beskrivelse af eller en analogi for Irenes liv, før hun begynder at tage styringen selv. For de mange begivenheder i Hellerup-huset får sat en bevægelse i gang i Irene, hvor hun bliver nødt til at reflektere og forholde sig til livet.

Før-og-nu-silhuetter

Analysen af Irenes udvikling kan foregå ved, at der skelnes mellem Irenes to liv. Livet før hun blev au pair og livet efter. Lav to silhuetter af Irene. Det kan enten være fysisk i klasseværelset eller digitalt. Den ene silhuet repræsenterer Irene, før hun blev au pair. Og den anden repræsenterer Irene efter. Eleverne skal nu udfylde de to silhuetter med alt det, der karakteriserer Irene i de to forskellige livsstadier. Det kan være ord, der beskriver hendes karakter, citater fra bogen, hendes interesser, hendes ønsker, hendes forestillinger om livet og fremtiden og hendes livssituation i det hele taget. Når silhuetterne er udfyldt, drøftes det i klassen, hvad forskellen er på de to udgaver af Irene, og hvad der har ført til denne forandring.

Pak en kuffert

I stedet for at lave silhuetter er en anden mulighed, at du som lærer medbringer to kufferter. Den ene kuffert repræsenterer alt det, Irene har med (i overført betydning), da hun ankommer til familien i Hellerup, og den anden kuffert repræsenterer, hvad hun tager med derfra, da hun forlader familien.

Eleverne skal hver især finde genstande, der kan lægges i de to kufferter. Det må gerne være tegninger af genstandene, og det kan også være sedler med ord. Til slut sammenlignes de to kufferter, og det diskuteres, om opholdet har været en overvejende god eller dårlig oplevelse – eller måske lidt af begge dele. Hvilken rejse har Irene været på? Tal også om, hvilken retning hendes liv kunne have taget, hvis hun ikke var taget afsted til Hellerup.

Når du sidder i saksen: Om (måske) at finde sig selv i tågen

Romanens hovedtema om at finde sig selv er tæt forbundet til hovedpersonens udvikling. Som en overbygning på arbejdet med Irenes personlige udvikling kan der i klassen arbejdes videre med identitetsdannelsen som et mere overordnet tema. Her er forslag til perspektiverende aktiviteter ift. både andre tekster og elevernes eget liv.

Hedebølge, Helle Helle (2005)

I Helle Helles novelle *Hedebølge* (2005) møder vi ligeledes en ung kvinde, der netop er blevet færdig med gymnasiet. Hovedpersonen er gået helt i stå og fremstår initiativløs. Følelsen af at være i et vakuum, hvor man er i tvivl om, hvad man vil med sit liv, samtidig med at man skal navigere i både samfundets og andres forventninger, kan bruges som sammenligningsgrundlag for Irenes situation.

Ved at sammenligne hvor de to personer har ligheder, og hvor de adskiller sig, kan Irenes livssituation sættes i perspektiv. Sammenlign fx de to personers livssituation, deres valg, deres måder at handle på og deres tanker. Tal om, hvorvidt det er typisk at have det sådan, når man er lige præcis dér i livet.

JEG, Julie Sten-Knudsen (2011)

Julie Sten-Knudsen har skrevet digtet *JEG*, hvor hun kortlægger et "jeg" ved at give eksempler på, hvad "jeget" kan lide og ikke lide, samt hvad "jeget" gør og ikke gør. Læs digtet sammen i klassen, og tal om, hvilken person "jeget" er, og hvordan det kommer til udtryk.

Når I har talt om digtet, skal eleverne lave deres eget digt med afsæt i *JEG*. De kan vælge mellem at lave et digt om sig selv eller et digt om Irene. Digtet skal imitere formen i Julie Sten-Knudsens digt. Det er også en mulighed at fjerne den sidste del af alle sætningerne i digtet, inden eleverne går i gang, så det bliver en udfyldningsopgave.

Blur, MØ (2018)

En tredje tekst, der kan bringes i spil, er musikvideoen til *Blur* af MØ. I *Au pair* optræder og citeres sangen i første del af romanen (s. 64). Irene relaterer til nummeret, og vi kan som læsere antage, at det ikke er tilfældigt valgt. Lad eleverne se videoen, lytte til musikken og læse teksten. Undersøg hvilken stemning og hvilke følelser, musik og tekst formidler. Diskuter i klassen, om der kan trækkes tråde fra *Blur* til Irenes livssituation, og de følelser hun har på det tidspunkt i romanen.

Hedebølge, *JEG* og *Blur* kan findes i biblioteket på dansk.gyldendal.dk.

Intet menneske er en (klippe)ø: Om hovedpersonens relationer

Selvom Irene til tider føler sig alene, er der mange mennesker i hendes liv. Både nye og gamle relationer, som hver især spiller en rolle i den udvikling, hun gennemgår.

Eleverne skal undersøge betydningen af de forskellige relationer ved at kortlægge dem.

Sørg for, at der er god plads på væggen eller på en tavle. I midten anbringes en brik med Irenes navn (fx et udklip i karton). Man kan også vælge at lave tegninger.

Dernæst skal der laves brikker med alle relevante personer i bogen. Skriv et navn på hver brik:

- Mie
- Thor
- Ludvig
- Kastanje
- Bondo
- Rosa (Rosalie)
- Leizel
- Mor
- Far
- Merete
- Filippa
- Josse
- Irma-pigen Hannah
- Lærke
- Olivia

Eleverne skal arbejde sammen to og to. Fordel brikkerne med personernes navne imellem makkerparrene, så alle har 1-2 personer. Hvis eleverne i læseprocessen har observeret og taget noter omkring forskellige individuelle temaer eller fokusområder, som det foreslås i afsnittet vedrørende læseprocessen, kan observationerne bruges i dette arbejde.

Opgaven er nu følgende:

- Skriv stikord ned til hver person: Hvem er personen, og hvilken rolle spiller vedkommende i Irenes liv? Ændrer relationen sig undervejs? Find gerne eksempler

eller citater i teksten, der underbygger jeres beskrivelse. Skriv stikordene på en blank brik.

- Placer brikken med personens navn på tavlen/væggen i forhold til Irenes navn. Tænk over placeringen: Skal relationen være tæt på eller langt væk? Er personen over eller under Irene? Etc.
- Placer brikken med stikord under navnet. Der kan også placeres brikker med citater.

Når alle personerne er placeret, skal der samles op i klassen. Hvert makkerpar fremlægger deres fund, og dernæst står beskrivelsen til forhandling. Skal brikken flyttes? Skal der tilføjes noget? Er der noget, der ikke passer? Tal jer frem til en endelig fortolkning.

Eksempler på beskrivelser:

- Mie

Mie lever et drømmeliv, som Irene kun kan være misundelig på. Men efterhånden som Irene ser alt det, der foregår bag facaden, finder hun ud af, at Mies liv er problematisk og ulykkeligt. Mies forestilling om det gode liv baserer sig på, at der skal være velstand, hvilket får hende til at affinde sig med alt det dysfunktionelle i familielivet. Mies rolle i fortællingen er altså at få Irene til at se, at lykken ikke er penge og status. Måske lærer Mie også noget af Irene. I hvert fald ændrer også hendes liv sig efter deres møde.

- Rosa

Rosa har haft samme funktion, som Irene har nu i Hellerup-huset. Men derudover er deres livssituationer helt forskellige. Irene har valgt at leve i mangel af bedre, men for Rosa er det livsnødvendigt at kunne tjene penge på den måde for at kunne forsørge sit barn. Rosa appellerer til Irenes empati og forståelse for andre livssituationer. Rosa får Irene til at indse, at der kan være forskellige måder at prioritere på alt efter livsvilkår, mulighedsrum og kulturel baggrund. Og det ene er ikke nødvendigvis bedre end det andet eller så sort og hvidt. Rosa går med andre ord ind og udfordrer Irenes privilegieblindhed.

Det er fx ikke alle, som er kærligheden forundt i et forhold. Et (seksuelt) forhold kan også være en konstellation, der kan sikre ens livsgrundlag. Og som man ikke ønsker at ændre på, selvom andre (mere privilegerede) personer fordømmer det. Irene finder også ud af, at hun vil have ægte kærlighed i sine parforhold. Samtidig

viser Rosa Irene, at der findes forskellige definitioner af at være en god mor. I Rosas verden er hun en god mor, fordi hun forsørger sit barn og sørger for, at hun kan få et værdigt liv, selvom det betyder, at Rosa selv må forlade hende. Denne indsigt er med til at gøre Irene et mere nuanceret og reflekteret menneske.

- Kastanje

Selvom Kastanje blot er et lille barn, spiller hun en central rolle i Irenes liv i Hellerup. Kastanje bliver et sandhedsvidne, som Irene betror sig til. På den måde er Kastanje med til at forløse mange af de tanker, som Irene tumler med.

- Thor

Thor er en central figur, da hans adfærd sætter skub i en lang række handlinger. Thors uetiske og egoistiske færden tænder en gnist og en vrede i Irene, der får hende til tage kampen op mod uretfærdigheden. En kamp der ender med at gøre hende klogere på egne livsvalg. Det er et nederlag for hende at opdage, at mennesker kan acceptere at leve i giftige relationer, ja ligefrem kæmpe for at bevare dem, da man ellers vil miste alle sine privilegier. Sådant liv ønsker Irene hverken for sig selv eller for andre. Thor er en modstander til Irene, men indirekte er han med til at få hende til at handle på sin vrede, og dermed er han også med til at forløse hende. Han er den, der får hende til at sige fra. Ikke bare på egne vegne, men også på Rosas, som ikke har de samme muligheder for at sige stop.

- Merete

Merete er Irenes søster. Hun lever et liv, der er meget modsat det, Irene ønsker, og er i starten en modstander, der forsøger at nedgøre og modarbejde Irenes valg om at tage til Hellerup. Men efterhånden som handlingen udspiller sig, bliver det i sidste ende Merete, der med sin livserfaring får Irene til at vælge frisørlivet med moderen i Ribe fra. Hun får med andre ord Irene til at følge sit hjerte og ikke tilrettelægge sit liv efter at være bange for at skuffe moderen eller at komme til at vælge noget forkert i mangel af bedre muligheder.

Alle brikkerne tilsammen skulle gerne give eleverne et overblik over det relationelle i fortællingen, den udvikling Irene gennemgår og de forskellige karakterers funktion i denne proces.

Det er også muligt at anvende aktantmodellen på relationerne. Hvem er modstander? Hvem er hjælper? Ændrer det sig undervejs? Der kan med fordel laves flere modeller, da flere personer skifter funktion undervejs.

Magtfulde familiefædre og triste au pairs: Om værkets mange temaer

Hvis du vil arbejde mere tematisk med værket, er der flere veje at gå. Hvis eleverne i læseprocessen har observeret temaer og områder undervejs, kan der tages udgangspunkt i det arbejde. Måske kan eleverne selv byde ind med de temaer, som de finder mest interessante og relevante at arbejde videre med.

Temaer kunne fx være:

- Klasesamfundet
- Privilegieblindhed
- Ulighed
- Bag facaden
- Au pair-livet
- En lykkelig barndom
- Moderskab
- Magtforhold
- Krænkelser
- Livsmuligheder
- Livsvalg
- Det perfekte liv
- Kulturforskelle
- Kulturmøder
- Mødet med andre mennesker

Du får her et par ideer til, hvordan arbejdet med temaer kunne foregå.

Au pair-livet

At være au pair er et helt særligt job, hvor man som fremmed træder ind i en anden families intime rum og bliver vidne til familielivet på godt og ondt. Man bliver en del af en familie uden at være en rigtig del af den, samtidig med at man forlader sin egen.

En au pair er en flue på væggen, og jobbet består i at gøre, hvad der bliver sagt. Prøv at tale om i klassen, hvordan Irene passer til denne rolle, og om det er en rolle, der bliver ved med at passe hende.

- Hvorfor tror I, at romanen har fået titlen "Au pair"?
- Hvorfor har forfatterne valgt at placere Irene i en rig og dysfunktionel au pair-familie? Hvad gør det ved hende?
- Hvad vil det egentlig sige at være au pair? Hvad er det for et liv, man har?
- Kunne I selv forestille jer at være au pair? Eller måske selv at have en au pair boende?
- Hvilke forskelle er der på at være en danskfødt au pair og en au pair fra Filippinerne?

Der kan bygges ovenpå ved fx at læse et debatindlæg om au pairs. Her vil det være muligt at finde indlæg online, som handler om alt fra kulturudveksling til menneskehandel.

Mediet Heartbeats udgav fx i 2019 en beretning fra en filippinsk au pair; *Sandheden om at være au pair: "Folk her i landet tænker i virkeligheden på au pairs som billig arbejdskraft til rengøring og husarbejde"*. [Find artiklen online.](#)

Klassesamfundet og privilegieblindhed

Læs uddraget fra *Au pair* s. 110-124, som skildrer både overklasselivet og holdningen til au pairs oplevet gennem Irenes øjne. Hun føler i dette møde en tristhed, der kan dvæles ved. Hvad er det, der gør hende trist? Hvad er det, hun får øje på?

Læs også Mette Vedsøs novelle *Under pres(sure)* (2016) som ligeledes skildrer et møde mellem klassesamfundets klasser og en holdning til au pairs og andre mindre "privilegerede" mennesker.

Sammenlign de to novellers skildring af klassesamfundet, og tal om begrebet "privilegieblindhed".

Bag facaden

I huset i Hellerup syner alt perfekt, når man ser på det udefra. Men bag facaden vises en anden sandhed. Lad eleverne lave en foldebog (google evt. "husfold"), som skal være en model af Hellerup-huset. På forsiden skrives alt det, man kan se udefra – fx "mange penge", "smuk mor", "succes" etc. Inde i huset skrives alt det, der gemmer sig bag facaden – fx "utro far", "svigtet barn", "mor der græder" etc.

Krænkelser og magt

Faderen i huset, Thor, viser sig under overfladen at have svært ved at overholde andre menneskers grænser. Det oplever Irene på egen krop, da han på krænkende vis og i fuldskab befamler hende. Men grænsen er hårfin, for det er skildret så nuanceret, at det kan være svært som læser at gennemskue, om der er tale om et decideret overgreb, eller om det er kærligt ment og en del af familiens omgangsform. Dette grænseland gør, at det er særligt interessant at beskæftige sig med.

Thors adfærd kan oplagt relateres til den verserende samfundsdebat og hele #metoo-bevægelsen. Se eller gense evt. Sofie Lindes tale til ZULU Awards 2020, som satte skub i bevægelsen i Danmark. Tal om magtforholdet mellem Thor og Irene, og diskuter, om der er tale om en krænkelse og et magtmisbrug. Hvordan relaterer denne begivenhed sig til #metoo-bevægelsen? Sæt også fokus på de følelser og den vrede, som det hele vækker i Irene. Lav evt. citatmosaik med centrale citater fra bogen, der siger noget om dette tema.

I forbindelse med dette tema kan der også laves et dilemmaspil a la Mads og Monopolet. Lad eleverne hver især formulere nogle spørgsmål eller dilemmaer. På skift udgør eleverne et monopol, der skal drøfte dilemmaerne og komme med bud på svar.

Eksempler på dilemmaer:

- Er det bedre at fortie sandheden, hvis alle parter kender den og er indforståede med og har accepteret, at det er sådan, det er?
(Fx at Thor har et forhold til den tidligere au pair, hvilket Mie ved og lever med).
- Er det ok at modtage penge for et seksuelt forhold, hvis begge parter synes, det er en god aftale?
(Fx at Rosa er afhængig af økonomiske tilskud fra Thor for at kunne forsørge sin familie).

En lykkelig barndom?

Et centralt spørgsmål at stille er, om Kastanje har en lykkelig barndom. Hun mangler ingen materielle goder, hun får alle sine basale behov opfyldt, og hun har en mor, der har skabt en forretning på at være ekspert i børneopdragelse. Realiteten er, at Kastanje er tættere knyttet til sine au pairs end til sine forældre og på mange måder konstant må tilpasse sig de voksnes behov.

Tal om i klassen, hvorvidt Kastanjes barndom kan karakteriseres som værende lykkelig. Sammenlign med novellen *Aften* af Tove Ditlevsen, og reflekter over, hvad der kendetegner en lykkelig barndom. Er det penge, et sted at bo, tryghed, kærlighed, anerkendelse eller noget helt andet?

Bogbento

En bogbento er et billede, hvor den fysiske bog optræder sammen med en række fysiske genstande, der repræsenterer temaer eller gennemgående elementer i bogen. Besøg eventuelt Herlev Biblioteks Instagramprofil (@herlev_bibliotek), hvor man kan se en lang række bud på, hvordan det kan gøres.

Lav en digital samling med alle elevernes bogbentoer, og kår en vinder ud fra et kriterium om, hvem der rammer flest temaer og mest præcist.

Under Pres(sure) og *Aften* kan findes i biblioteket på dansk.gyldendal.dk

